

Önsöz

2016 yılında Almanya ve Türkiye arasında kısa süre içerisinde çok sayıda üst düzey görüşme gerçekleşti. Bu görüşmeler, iki ülkenin kapsayıcı bir gündemle yoğun temas içerisinde olduğunun göstergesiydi. Avro krizi, Arap dünyasında yaşanan halk hareketleri ve mülteci krizi gibi uluslararası sistemde dönüşüme neden olan olaylar; Almanya-Türkiye ve AB-Türkiye ilişkilerinde de yeni bir döneme girilmesine yol açtı.

Bu kitapta, Türkiye-Almanya ilişkilerini ve Almanya'nın hem genel hem de Türkiye'ye yönelik dış politikasını inceleyerek işbirliği olasılıklarını tartışmaya açmayı amaçladım. Bu çalışmanın, Türkiye'de sivil toplumun, akademik ve siyasi çevrelerin Almanya'nın güncel tutumunu daha iyi kavramasına yardımcı olacağı kanısındayım. Almanya'nın AB içerisindeki liderliğini de bu bağlamda kitapta inceleme gereksinimi duydum. Bunun yanında, Almanya'nın iç politika dinamiklerini ele alarak analizi çok boyutlu hale getirmeyi tasarladım.

Son zamanlarda yaşanan bölgesel ve küresel krizlerle birlikte Almanya, AB içerisinde lider ülke haline geldi ve çok sayıda krizi yönetmek durumunda kaldı. Doğal olarak, Türkiye'nin AB üyeliği konusunda da sözü en çok geçen ülke konumunda yer almaktadır. Şüphesiz ki, Türkiye'nin Avrupa'ya uzanan yolunun Berlin'den geçtiği hem Türkiye'deki siyasetçi ve diplomatlar hem de kamuoyu tarafından geniş çapta kabul edilen bir görüştür. Bu nedenle, Türkiye'nin AB üyeliği konusunda Almanya'nın tutumunun tarihsel gelişimi ve ana etkenlerinin incelenmesine de geniş yer ayırdım.

Türkiye ve AB arasındaki ilişkiler ise büyük krizlerle devam etme eğilimindedir. Avrupa’da artan Avrupa şüpheciliği ve milliyetçilik, Avro krizinin yarattığı ekonomik çıkmazlar gibi sorunlar AB’nin kendi içerisinde yaşadığı sorunlara yoğunlaşmasına neden oldu. Üye devletler; dış politika, genişleme ve güvenlik politikası gibi alanlarda ortak hareket etme yeteneklerini giderek yitirdi. Türkiye açısından ise, AB yolunda ilerlemeyi sağlayabilecek reformlar askıya alındı ve iç politikada yaşanan kutuplaşmalar güçlendi. Bu çerçevede, AB’nin ekonomik ve siyasi anlamda motor gücü olan Almanya’nın Türkiye’ye karşı tutumu, AB’nin Türkiye’nin üyeliğine yaklaşımında ve mülteci krizinin çözülmesinde temel bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmayı neden gerçekleştirme gereksinimi duydum? Birincisi, ikili düzlemde ve Avrupa düzleminde bugüne kadar devam eden siyasi ve ekonomik ilişkilerin gelecekte de önemini koruyacağına inanıyorum. Bu bağlamda, mevcut politika ve uygulamaları güncelleştirmek ve ilgili değerlendirmeleri derinleştirmek için bu tür çalışmalara gereksinim duyduğumu düşünüyorum. Daha önce Türkiye ve Almanya ilişkileri çerçevesinde bu tür çalışmaların az sayıda yapılmış olması, kitabın özgünlüğünü ve önemini ortaya koymaktadır. İki ülke arasındaki ilişkiler, Avrupa ve dünya politikası için önemini arttırmaktadır. Almanya Başbakanı Angela Merkel ve heyetinin Türkiye’ye yoğun ziyaretleri sonucunda AB-Türkiye mülteci anlaşmasının imzalanması, son zamanlarda Avrupa politikasında üzerinde tartışılan en önemli konulardan birisidir. AB-Türkiye ilişkilerinin tartışmalı bir döneme girdiği, değerler ve çıkarlar arasındaki gerilimin hızlandığı bir dönemde Alman hükümeti Türkiye ile ilişkilerine büyük önem vermeye devam etmektedir. İkinci olarak, İstanbul Erkek Lisesi’nde yatılı olarak okuduğum günlerden bu yana Almanya ile geliştirdiğim özel bağ beni bu çalışmayı gerçekleştirmek için motive etti. Çalıştığım Türk-Alman Üniversitesi iki ülke arasındaki bilimsel, iktisadi ve kültürel işbirliğine önemli katkılar verme amacını taşımaktadır. Alman akademisyenler, siyasetçiler, ekonomi çevreleri ve diplomatlarla üniversiteyi ziyaretlerinde tartışma olanağı buldum ve Türk-Alman ilişkilerine verdikleri önemi yakından gözlemledim.

Uluslararası ilişkiler ve ilgili alanlarda çalışan, Türkiye ve Almanya iç politikasına ve iki ülke arasındaki ilişkilere ilgi duyan araştırmacılar ve öğrencilerin bu kitaptan yararlanmalarını umuyorum. Daha geniş anlamda ifade etmek gerekirse, kitap aynı zamanda bu iki ülke ilişkileri kapsamında yer alan sivil toplum örgütleri, medya çalışanları ve diğer kesimlere de ulaşmayı amaçlamaktadır. Umuyorum ki, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine de

katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, okurun Almanya-Türkiye ilişkilerine dair aradıklarını bu kitapta bulacağı kanısındayım.

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde büyük desteği olan sevgili eşim Melike Büyükbay'a, deneyimlerinden çok şey öğrendiğim koordinatörümüz Prof. Dr. Wolfgang Wessels'a, dostum Okan Umruk'a, Almanya-Türkiye ilişkileri konusunda geniş bilgilerini benimle paylaşan Türk-Alman Üniversitesi'ndeki çalışma arkadaşlarım Dr. Ebru Turhan, Dr. Wulf Reiners, PD Dr. Thomas Krumm ve Dr. Deniz Kuru'ya teşekkürü bir borç bilirim. Bu çalışmada eksiklikler ve hatalar ise sadece benim sorumluluğumdadır. Çalışmanın yayımlanabilir hale gelmesinde büyük emekleri ve katkıları olan İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayın Yönetmeni Fahri Aral ve editör Cem Tüzün'e teşekkür ederim. Aynı zamanda çalışmaya destek veren Friedrich Ebert Vakfı'nı da burada anmak istiyorum. Friedrich Ebert Vakfı Türkiye Sorumlusu Dr. Felix Schmidt ve proje sorumlusu Yasemin Ahi'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

CAN BÜYÜKBAY
Kuzguncuk, Haziran 2016